

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ(*)

Ποιμαντικές δυνατότητες για την καταπολέμησή του

Του Έρβιν Ρίνγκελ

α) Βασική εμπιστοσύνη — βασική δυσπιστία.

Έχει μεγάλη σημασία το να μάθει το παιδί να έχει εμπιστοσύνη στον κόσμο. Η χαρά της ζωής, με την οποία έρχεται στον κόσμο το παιδί, χρειάζεται θαλπωρή, δεν πρέπει να αποπνιγεί. Η δεύτερη έκδοχή θα προκύψει παντού, εκεί όπου δεν υπάρχει συναισθηματική ανταπόκριση, εκεί όπου αφόρητες οικογενειακές συγκρούσεις ενέργουν επίζημια, αλλά επίσης εκεί όπου ασκείται υπερβολικά πιαστική εξουσία και δρα άφυσικη αγάπη, συγκεκριμένα αυτή την οποία χαρακτηρίζουμε ως κατακτητική (με την έννοια της κατοχής). Ο άνθρωπος της αγάπης αυτής δεν δέχεται το παιδί σαν ένα καινούργιο άνθρωπο, αλλά μόνο σαν μια πρόταση της δικής του υπάρξεως, που την χρησιμοποιεί σαν αντικείμενο και που μέσω αυτής ασκεί επίδραση, ώστε να αποκαταστήσει την ίδια του την συναισθηματική ισορροπία, ή οποία είχε χαθεί στις σχέσεις άνδρα - γυναίκας μέσα στην οικογένεια. Όπου υπάρχει βασική δυσπιστία, εκεί ή δύναμη της ζωής παρουσιάζεται ασθενική και δημιουργείται ο κίνδυνος να μην επιτευχθεί ύγιής ανάπτυξη.

β) Αδτονομία — ντροπή και άμφιβολία.

Το κρίσιμο σημείο εδώ είναι ή διαμόρφωση της συνειδήσεως: πρέπει να γίνει κατά τέτοιο τρόπο ώστε ο άνθρωπος να μπορεί να προχωρήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη της συνειδήσεώς του και να μην αποπνίξει ο.τι έχει αποκτηθεί με βάση την αγωγή, αλλά να μπορέσει να φθάσει, με μια ελεύθερη ανάληψη, σ' αυτό που ονομάζουμε προσωπική συνείδηση. Έσωτερική ελευθερία και ανεξαρτησία δεν είναι δυνατή χωρίς την ύπαρξη ανεξάρτητης συνειδήσεως. Κι ή προϋπόθεση είναι να μην βασανίζεται κανείς από την ντροπή και την άμφιβολία σε κάθε του βήμα, αλλά να αναπτύξει έτοιμότητα στο να αναλαμβάνει προσωπική ευθύνη. Αν αυτή ή διαδικασία, στην οποία συμμετέχουν κατά μεγάλο μέρος γονείς και δάσκαλοι, αποτύχει, οι συνέπειες θα είναι περιστολή του εγώ, ανασφάλεια, αίσθημα ένοχής και όπου υπάρχει αίσθημα ένοχής, υπάρχει επίσης επιθυμία επιβολής τιμωρίας, όπου επιθυμία επιβολής τιμωρίας, εκεί και τάση αυτοδυσαντισμού, αυτοτραυματισμού, αυτοκαταστροφής, ένστικτο θανάτου. Αναμφίβολα πρέπει ή

αυτοχειρία να ερμηνευθεί ως ή βαρύτερη μορφή της αυτοτιμωρίας. Βεβαίως οφείλουμε να διακρίνουμε ανάμεσα στην πραγματική ένοχη και την άρρωστημένη ένοχη ή επιθυμία τιμωρίας είναι όμως κοινή και στις δυο περιπτώσεις.

γ) Πρωτοβουλία — αναστολή.

Η αγωγή οφείλει κυρίως να προσδίδει σε τούτο: να εθαρρύνει τον άνθρωπο ώστε να τολμά να προχωρεί με δικά του βήματα, να ασκεί τις δικές του δυνάμεις, ακόμα να δέχεται τις αποτυχίες και για πείσμα τους να ξαναρχίζει την κατάκτηση του κόσμου. Κίνδυνο απειναντίας διατρέχει το αποθαρρημένο παιδί: το άνοιγμα προς τον κόσμο, ή γεμάτη απόλαυση διεξόδυση στον χώρο της ζωής πηγαίνουν χαμένα γι' αυτό τίποτα δεν τολμά, έχει αναστολές, αποτραβιέται, επανέρχεται διαρκώς στα ίδια άρνητικά βιώματα, κινείται σαν μέσα σε ένα κύκλο, κάνει βιώμα του την ήττοπάθεια (ή συνεχής επανάληψη ενός βιώματος είναι: ένα φοβερά βασανιστικό και καταπιεστικό συμβάν). Πολύ περισσότερο απ' όσο γινόταν μέχρι σήμερα, οφείλουμε να προσέξουμε την τυχόν αύξηση του αριθμού των αποτυχιών κατά την περίοδο της παιδικής ή της νεανικής ανάπτυξεως. Δεν θα έπρεπε για κανένα λόγο να βλέπουμε αυτές τις αποτυχίες με πνεύμα επικρίσεως ή περιφρονήσεως, αλλά να διερωτώμεθα μήπως στην περίπτωση αυτή έχουμε τα πρώτα διατακτικά βήματα μιας νευρωτικής ανάπτυξεως με στοιχεία αυτοκαταστροφής από ένα τέτοιο γεγονός: τελικά δεν λείπει ούτε ή παλινδρόμηση, ή επιστροφή προς το νηπιώδες και το παιδαριώδες, ή έλπίδα να βρεθεί εκεί ασφάλεια και σιγουριά. Ο νηπιασμός αυτός συνδέεται πάντοτε με παθητικότητα και πλήρη εξάρτηση, δύο παράγοντες που αυξάνουν το τραύμα και την ένδοτικότητα του ατόμου ως τον ακρότατο βαθμό, που βρίσκεται τελικά την έκφρασή του στην πράξη της αυτοκτονίας.

2. ΤΑΣΗ ΓΙΑ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΜΑ ΠΑΝΙΚΟΥ.

Έξ αιτίας της όρμης των αισθημάτων τους οι νέοι τείνουν σαφώς στην ανάπτυξη κρίσεων και στο αίσθημα πανικού. Έτσι λοιπόν, χωρίς κριτική επεξεργασία, μια κατάσταση θεωρείται απελπιστική και άδιέξοδη, ο «πάσχω» νέος αισθάνεται ότι δεν είναι σε θέση να περιμένει, θα πρέπει άμέσως κάτι να συμβεί για να ξεφύγει από την άβάστακτη πίεση και αρκετά συχνά αυτό είναι το βήμα προς τον θάνατο. (Συνεχίζεται)

(*) Συνέχεια εκ της σελ. 246 του υπ' αριθ. 19 τεύχους.